

ACTA STOMATOLOGICA CROATICA

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPERS

- 247 *Qualitative Analysis of the Enamel Surface After Removal of Remnant Composite*
Martina Mikšić, Mladen Šlaj, Senka Meštrović
- 257 *Passivity of Some Dental Materials in Ringer's Solution*
Anita Begić, Jadranka Malina, Prosper Matković

PRELIMINARY REPORT

- 269 *A Method for Histological, Enzyme Histochemical and Immunohistochemical Analysis of Periapical Diseases on Undecalcified Bone with Teeth*
Maja Kovačević, Tomislav Tamarut, Sanja Zoričić, Snježana Bešlić

PROFESSIONAL PAPER

- 283 *Setting Procedure of the Fully Adjustable SAM 3 Articulator*
Dubravka Knezović-Zlatarić, Robert Čelić, Ivan Kovačić, Lovro Krstulović

- 287 ABSTRACTS OF
III. INTERNATIONAL CONGRESS OF CROATIAN DENTISTS

NEWS, RETROSPECTS

Acta Stomatol Croat, Vol. 37, No. 3 Pg. 237-400 Zagreb, 2003

Temeljem navedenih načela temporomandibularna disfunkcija ne može se smatrati jedinstvenim patološkim entitetom već skupinom bolesti koja se javlja sličnim preklapajućim simptomima. Posljedično, terapija svih oblika TMD-a nikako ne može biti ista.

Osim uobičajenih kliničkih postupaka u dijagnostici TMD-a upotrebljavaju se i računalni postupci poput elektromiografije, elektrosonografije elektrokinetička i aksio-grafska mjerenja koja omogućuju da se lakše postavi pravilna dijagnoza i izabere prikladna terapija.

Temporomandibular Dysfunctions (TMD) in Contemporary Practice

Valentić-Peruzović M, Ileš D, Alajbeg I.

Department of Prosthodontics School of Dental Medicine University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Temporomandibular dysfunction in all its variety tends to present a problem with high morbidity and increasing prevalence in the dental office. A systematic approach to gathering and interpreting clinical evidence must be the primary goal when dealing with patients who suffer from TMD signs and symptoms.

According to W. Bell diagnosis of TMD must:

- Properly identify and classify the disorder.
- Establish the mechanism of dysfunction and the source of pain.
- Determine the etiology, if possible.
- Provide a basis prognosis in the light of effective therapy.

As a result of these principles we can conclude that TMD is not an acceptable diagnosis. It refers to a group of diseases with overlapping and similar signs and symptomatology and cannot be solely used to determine appropriate therapy.

Apart from good clinical judgement the patient can benefit from any inanimate objective measuring device which improves the clinician's sensory acuity. Information obtained from electromyography, electrosonography, electrokinetic and axiographic tracings analyzed properly can aid in assessing what a specific TM disorder does to a patient and the effect treatment has on that disorder.

Dentalne bolesti i način prehrane u ranosrednjovjekovnoj populaciji iz Bijeloga Brda u Istočnoj Slavoniji u Hrvatskoj

Vodanović M¹, Brkić H¹, Demo Ž², Šlaus M.³

¹Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

E-mail: vodanovic@net.hr

²Arheološki muzej, Zagreb, Hrvatska

³Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, Hrvatska

Primarna svrha ovoga istraživanja jest raščlamba dentalnih bolesti u ranosrednjovjekovnoj populaciji iz Bijeloga Brda u Istočnoj Slavoniji te s pomoću nje rekonstrukcija načina prehrane.

Okluzalno trošenje, karijes i antemortalni gubitak zuba analiziran je na trajnoj denticiji 81 lubanje ekshumirane iz ranosrednjovjekovnog groblja (10.-11. stoljeće) kod Bijeloga Brda. Nakon čišćenja lubanje su pohranjene u Arheološkom muzeju u Zagrebu. Ukupno je ispitano 979 trajnih zuba. Evidentiran je i računski analiziran broj karioznih zuba i broj karioznih korijenskih površina.

Ispitani zubi imali su srednje izraženo okluzalno trošenje. Ukupna prevalencija karijesa bila je 9,5%. Najčešće karijesom zahvaćeni zubi bili su molari, a zatim premolari. Najmanje zahvaćeni bili su očnjaci i sjekutići. S obzirom na činjenicu da je većina karioznih kaviteta zabilježena u interdentalnom prostoru, u blizini cementno-caklinskoga spojišta, možemo reći da se radi o primitivnom karijes-obrascu. Skeletalni korijenski karijes indeks bio je 0,9. Zabilježena je prevalencija antemortalnoga gubitka zuba od 6,7%. Prosječaj broj zuba izgubljenih prije smrti bio je 1,22. Prvi kutnjak najčešći je izgubljeni zub.

Umjereno okluzalno trošenje, nizak skeletalni korijenski karijes indeks i veća čestota aproksimalnih karijesa u usporedbi s okluzalnim sugerira nam da konzumirana hrana nije bila izrazito tvrda, te da je sadržavala mnogo lakotopljivih sastojaka, čiji su ostatci lako ulazili u aproksimalne prostore blizu kontaktnih točaka. Ovi su podatci u skladu s arheološkim i povijesnim podacima koji bjelobrdsku kulturu opisuju kao zemljoradničku s izrazito velikom konzumacijom žitarica.

Dental Disease and Dietary Pattern in the Early Medieval Population from Bijelo Brdo - East Slavonia, Croatia

Vodanović M¹, Brkić H¹, Demo Ž², Šlaus M.³

¹*School of Dental Medicine University of Zagreb, Zagreb, Croatia*

E-mail: vodanovic@net.hr

²*Archeological Museum, Zagreb, Croatia*

³*Croatian Academy of Science and Arts, Zagreb, Croatia*

The purpose of this study was first to analyse dental disease in the early medieval population from Bijelo Brdo in East Slavonia, Croatia, and second to determine the dietary pattern with regard to dental diseases.

Occlusal surface wear, caries and antemortem tooth loss were studied in the permanent dentition of 81 skulls from an early medieval cemetery (10 - 11th century) from Bijelo Brdo. After cleaning, the material was stored in Archeological Museum in Zagreb. A total of 979 permanent teeth were examined. The number of carious teeth and number of root surfaces involved in caries were recorded for computer analysis.

Examined teeth showed moderate occlusal surface wear. The overall caries prevalence was 9.5% of the present teeth. The teeth attacked by caries were chiefly molars, followed by premolars, with a low rate of attack in canines and incisors. A primitive pattern of caries was recorded, whereby most cavities occurred in the interdental space, near the cemento-enamel junction. Skeletal root caries index (SRCI) was 0.9. Ante-mortem tooth loss was 6.7%. Average number of teeth lost before death was 1.22. The first molar was the most frequently lost tooth.

Moderate occlusal surface wear, low SRCI and a pattern of caries involving approximal rather than occlusal surface suggest that consumed food was not so coarse and contained much soluble material, that its debris could enter the approximal area close to the contact point. These data are consistent with archeological and historical data which characterize the Bijelo Brdo population as intensely agricultural with a high consumption of cereals.

Vrijednosti salivarne peroksidaze u bolesnika s oralnim lihen planusom

Vučičević Boras V¹, Zadro R², Cekić-Arambašin A¹, Devčić T², Zjača K.¹

¹*Zavod za oralnu medicinu, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska*

²*Laboratorij za hematologiju, Klinička bolnica "Rebro", Zagreb, Hrvatska,*

E-mail: vvboras@hotmail.com

Oralni lihen planus (OLP) je kronična upalna bolest kojoj etiologija još nije identificirana, ali je karakterizirana s imunoreaktivnošću koja je usmjerena protiv bazalnih keratinocita i koja je posredovana s T-limfocitima. U zdravih osoba salivarna peroksidaza zajedno s drugim salivarnim antimikrobnim enzimima održava ekološku ravnotežu u usnoj šupljini.

Svrha ovog istraživanja bila je odrediti vrijednosti salivarne peroksidaze u bolesnika s OLP-om. U 30 bolesnika s OLP-om određene su vrijednosti salivarne peroksidaze u ukupnoj nestimuliranoj slini, a tako i u 28 kontrolnih ispitanika. Svaki je ispitanik izbacivao skupljenu slinu u kalibrirane epruvete tijekom pet minuta u vremenu od 8-11 ujutro. Uzorci sline zatim su centrifugirani na 800 okretaja tijekom deset minuta i supernatanti su smrznuti na -70°C sve do početka raščlambe. Vrijednosti salivarne peroksidaze određene su po metodi Putter i Beckera. Statistička je raščlamba napravljena uz upotrebu Studentova t-testa i p-vrijednost manja od 0,05 smatrala se statistički znatnom. Nije bilo znatnih razlika između bolesnika s OLP-om i kontrolne skupine s obzirom na količinu izlučene sline i s obzirom na vrijednosti salivarne peroksidaze. Možemo zaključiti da vrijednosti salivarne peroksidaze u bolesnika s OLP-om nemaju utjecaj na promjene koje se vide u usnoj šupljini tih bolesnika.